

Рік пам'яті Іллі Івашкевича

Ведучий рубрики **Микола МАНЬКО**, директор Державного історико-культурного заповідника Острога

Оскільки дні народження і смерті **Іллі Петровича Івашкевича** поки не встановлені, у рік його пам'яті нам залишається згадати цю світлу постать, найважливішу справу його життя і головну заслугу перед Острогом напередодні Дня міста. Нагадаємо, що міське свято останні роки приурочували до річниці надання Острогу Магдебурзького права (7 червня 1585 р.) і відзначали в найближчий перед цією датою недільний день.

Отже, минає 165 років із дня народження і 100 років із дня смерті Іллі Івашкевича (1855 – 1920). Саме ці дати можна прочитати на його надмогильному пам'ятнику на Бельмазькому цвинтарі. І. Івашкевич був високим державним чиновником Острозького повіту на посаді мирового посередника. За відсутності предводителя дворянства в повіті мировий посередник був його вищою адміністративною особою, головував на чисельних нарадах і зібраннях, у комісіях і комітетах. В обов'язки мирового посередника у губерніях Правобережної України входило: *«розгляд скарг, суперечок і непорозумінь між поміщиками та їх звільненими від кріпацтва селянами; регулювання відносин між ними (укладання угод про наділи землі, склад повинностей та переведення на викуп, затвердження, а іноді й самостійне складання уставних грамот, обмін земельних угідь, посвідчення викупних актів та контроль за виконанням селянами повинностей і викупних платежів); нагляд за діями органів місцевого самоврядування; судовий розгляд дрібних справ щодо найму робітників, оренди землі, потрав і порубок лісів, якщо ціна позову не перевищувала 30 рублів».*

Попри великий обсяг посадових обов'язків, в Ілля Петрович знаходив час на громадську і добродійну діяльність. Він став одним з організаторів Братства ім. князів Острозьких (1909 р.), а пізніше і головою цієї релігійно-про-

світницької та науково-краєзнавчої інституції, а також очолив Будівельну комісію Братства. Саме Будівельній комісії під головуванням І. П. Івашкевича випало реалізувати сміливий проєкт врятування Острозького замку, його справді наукової реставрації і відкриття в замку історичного музею, (розроблений о. Михайлом Тучемським і архітектором Володимиром Леонтовичем), забезпечити фінансово-технічне підґрунтя цього величного задуму, успішно втіленого у життя. Заслуги голови Братства ім. князів Острозьких і його Будівельної комісії високо оцінили учасники зібрання у відреставрованому замку, яке відбулося 11 (24) серпня 1916 р. і стало офіційною датою відкриття нашого музею.

Наші луцькі колеги під час бурхливих подій ХХ ст. зуміли зберегти упорядкований о. Михайлом Тучемським архів Братства ім. князів Острозьких, оцифрували його й передали електронну версію цінних документів у розпорядження нашого заповідника. Сподіваємося, в найближчі місяці архів Братства буде розміщений на сайті «Острозький замок» і кожен його відвідувач зможе прочитати про внесок Іллі Петровича Івашкевича у збереження історико-культурної спадщини нашого міста.

Додамо ще, що 1918 р. у Здолбунові побачила світ книжечка «Острог в його історичному минулому і нині», яку написав під редакцією голови Братства ім.

князів Острозьких І. П. Івашкевича його син Олександр. Примірник книги зберігся в наших музейних фондах.

